

Motion till riksdagen
2005/06: MJ527

av **Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)**

Rennäringen

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Utredningar kring rennäring och samepolitik.....	3
4	Konflikter mellan renskötarnas rättigheter och andra intressen	3
4.1	Kostnader för domstolsprövning	4
5	Samebyn.....	4
6	Rennäringen	5

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättandet av ett parlamentariskt beredningsorgan för rennärrings- och samefrågorna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rättshjälp skall beviljas till de parter – fysiska eller juridiska personer – som berörs av mål som rör principiellt viktiga frågor om renskötelsns markanspråk.¹

¹Yrkande 2 hänvisat till JuU.

3 Utredningar kring rennärning och samepolitik

I Sverige lever idag cirka 17 000 samer, varav cirka 2 500 är renskötande samer och medlemmar i en sameby. Hur den samiska kulturen och rennärningen uppstått är inte helt klarlagt.

De senaste åren har fyra utredningsbetänkanden som berör samerna och rennärningen presenterats:

- Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige (SOU 1999:25)
- En ny rennäringspolitik (SOU 2001:101)
- Sametingets roll i det svenska folkstyret (SOU 2002:77)
- Vem får jaga och fiska? (SOU 2005:17)

Samtidigt finns två pågående utredningar:

- Gränsdragningskommissionen (dir. Jo2002:01)
- Jakt- och fiskerättsutredningen (dir. Jo2003:01)

Gränsdragningskommissionen skall vara klar den 31 december 2005 och Jakt- och fiskerättsutredningen skall vara klar med sitt slutbetänkande den 1 december 2005. I början av detta år kom Jakt- och fiskerättsutredningen med ett delbetänkande, Vem får jaga och fiska? (SOU 2005:17).

Det är alltså knappast aktuellt med någon samlad proposition om rennärningen och samepolitiken förrän efter valet år 2006. I mellantiden behövs någon form av politisk kontinuitet i form av ett beredningsorgan av parlamentarisk karaktär. Detta beredningsorgan bör göra en samlad bedömning av politikområdet, lämna förslag på möjliga delreformer, följa pågående utredningsarbete samt bereda underlag för en samlad proposition så att denna kan presenteras snarast möjligt efter valet år 2006. Detta bör ges regeringen till känna.

4 Konflikter mellan renskötarnas rättigheter och andra intressen

Regelsystemen för rennärningen, jakten och fisket har växt fram successivt och reglerna har ibland blivit oklart utformade. Till följd av ökad intensitet i markanvändningen – inom såväl rennärningen som annan verksamhet – och ett oklart regelsystem har en rad konflikter uppstått mellan renskötare och andra grupper och näringar i renskötselområdet.

Fel! Okänt namn på

4.1 Kostnader för domstolsprövning

Kristdemokraterna anser att renskötare såväl som markägare skall ha en reell möjlighet att få sina anspråk rättsligt prövade. Rättegångar som rör renbetets anspråk på mark innebär ofta höga rättegångskostnader.

I det fall en sameby är part kan rättshjälp inte beviljas samebyn eftersom den är en juridisk person och dessa kan inte beviljas rättshjälp enligt gällande regler. I utredningsbetänkandet Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige (SOU 1999:25) konstateras det att för att samerna skall kunna ha en reell möjlighet att få sina anspråk på mark prövade måste en regel införas som innebär att staten står för rättegångskostnader i mål som rör principiellt viktiga frågor rörande samernas markrättigheter.

På grund av det oklara rättsläget och tvisternas natur är behovet av rättshjälp inte jämförbart med andra näringsidkares. För att ingen skall gå miste om möjligheten att hävda sin rätt är det därför nödvändigt att parterna, i mål som rör principiellt viktiga frågor om renskötelsens markanspråk, efter särskild prövning kan få sina rättegångskostnader ersatta av staten. Flera rättsprocesser har gått till tredskodom till följd av att samebyarna inte haft ekonomiska medel att få sina anspråk rättsligt prövade.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att rättshjälp skall beviljas till de parter – fysiska eller juridiska personer – som berörs av mål som rör principiellt viktiga frågor om renskötelsens markanspråk.

5 Samebyn

Samebyarna bör ges rätt att själva besluta om villkoren för medlemskap i samebyn. Därmed får medlemmar som inte bedriver renskötelse inte automatiskt tillgång till de rättigheter som följer av renskötelsrätten, som till exempel att uppföra renvaktarstugor, ta bränsle, slöjdvirke eller virke till uppförande eller ombyggnad av familjebostad samt jakt och fiske.

Kristdemokraterna föreslår att förbudet för samebyar att bedriva annan verksamhet än renskötelse tas bort. Detta skulle på ett önskvärt sätt bidra till att bredda den ekonomiska basen för den samiska kulturen. Historiskt sett har samerna varit organiserade i lokala samhällen. Många samer uppfattar samebyarna som en fortsättning av den strukturen. Genom att ta bort förbudet för samebyarna att bedriva annan verksamhet än renskötelse skapas möjligheter att inom samebyn starta verksamheter som engagerar kvinnor i större utsträckning. Detta skulle bidra till att kvinnor mer än idag kan delta i förvaltningen av renskötelsrätten. Detta är ett exempel på förslag som lämpligen kan bearbetas av det här föreslagna beredningsorganet.

6 Rennäringen

Kristdemokraterna vill verka för att Sverige skall ha en livskraftig ekologiskt, ekonomiskt och kulturellt bärkraftig rennäring. Rennäringen har, förutom sin helt avgörande roll i den samiska kulturen, en regional ekonomisk betydelse. Näringen skapar sysselsättning i de glesbefolkade delarna av norra Sverige. Den ekonomiska effekten är inte begränsad till själva rennäringen. Verksamheten har betydelse för annat näringsliv i området, exempelvis handel, transportföretag, verkstäder och kommunal service i form av daghem, skolor och vårdcentraler. Renbetet har även betydelse för den ekologiska balansen och för att bibehålla det storslagna landskapet i fjällen.

Samerna skall ha huvudansvaret för att, i samråd med andra markanvändare, utveckla rennäringen utifrån egna önskemål. Renskötseln måste utövas med hänsyn till naturens långsiktiga produktionsförmåga, den biologiska mångfalden, näringslivet, natur- och kulturvärden samt friluftslivets intressen.

Stockholm den 5 oktober 2005

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Annelie Enochson (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Tuve Skånberg (kd)